

Sygn. akt III CZ 318/22

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa G. F. i A. F.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie nieważności umowy ewentualnie o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 grudnia 2022 r.,
zażalenia powodów na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 25 kwietnia 2022 r., sygn. akt I ACa 1036/21,

**oddala zażalenie i pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego sądowi, który wyda orzeczenie
kończące postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

W dniu 14 maja 2020 r. G.F. i A.F. wniesli o ustalenie nieważności umowy z 15 października 2009 r. nr [...] o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych „[...]” waloryzowany kursem CHF lub unieważnienia powyższej umowy na podstawie art. 12 ust.1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, ewentualnie - w przypadku uznania tego żądania za niezasadne - zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwoty 30.517,64 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty oraz

zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Wyrokiem z 27 maja 2021 r. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze w pkt I ustalił, że umowa numer [...] o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych „[...]” waloryzowany kursem CHF, zawarta 15 października 2009 r. między Bankiem1 Spółką Akcyjną w W., której następcą prawnym jest pozwany Bank Spółka Akcyjna w W., a powodami G.F. i A.F. jest nieważna, zaś w pkt II zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 9.434 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 5.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z 25 kwietnia 2022 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze i przekazał temu Sądowi sprawę do ponownego rozpoznania.

W ocenie Sądu drugiej instancji, w sprawie nie było podstaw do uwzględnienia roszczeń powodów zgłoszonych w pierwszej kolejności, wobec czego zaszła konieczność rozpoznania przez Sąd Okręgowy żądania ewentualnego. Z tego względu na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Powodowie w zażaleniu zarzucili zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i art. 385 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma na celu jedynie skontrolowanie przez Sąd Najwyższy, czy orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek przewidzianych w art. 386 § 2 lub 4 k.p.c., a więc, czy powołana przez sąd drugiej instancji przyczyna uchylenia odpowiada wskazanej w uzasadnieniu podstawie ustawowej i czy rzeczywiście wystąpiła w sprawie. Dokonywana w tym zakresie ocena powinna mieć zatem charakter formalny i skupiać się wyłącznie na ustanowionych w powyższych przepisach przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. Nie może ona

wkraczać nie tylko w ocenę merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji w kwestii materialnoprawnych podstaw rozstrzygnięcia, lecz także w ocenę prawidłowości zastosowania przez ten sąd innych przepisów prawa procesowego, nie związanych bezpośrednio ze wskazaną przyczyną uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji (zob. m.in. postanowienia: z 7 listopada 2012 r. IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41, z 25 czerwca 2015 r., V CZ 6/16, z 29 października 2015 r., I CZ 92/15 i z 7 kwietnia 2016 r. II CZ 6/15 - nie publ.).

Sąd Apelacyjny, uchylając zaskarżony wyrok, wskazał, że w sprawie nie było podstaw do uwzględnienia roszczeń powodów zgłoszonych w pierwszej kolejności, wobec czego zaszła konieczność rozpoznania żądania ewentualnego.

Sąd Najwyższy wskazywał wielokrotnie, że nierozpoznanie istoty sprawy, w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., jest wadliwością rozstrzygnięcia polegającą na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź zaniechaniu zbadania przez ten sąd materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów stron z powodu bezpodstawnego przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. postanowienia: z 23 września 1998 r. II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22, z 12 lutego 2002 r. I CKN 486/00, OSP 2003/3/36, z 19 czerwca 2013 r., I CSK 156/13; z 25 czerwca 2015 r., V CZ 35/15 i z 7 kwietnia 2016 r. II CZ 6/16 - nie publ.). Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi także w przypadku dokonania przez sąd pierwszej instancji oceny prawnej żądania bez ustalenia podstawy faktycznej, co wymagałoby poczynienia kluczowych ustaleń po raz pierwszy w instancji odwoławczej; w takiej sytuacji uzasadnione jest uchylenie orzeczenia ze względu na respektowanie uprawnień stron wynikających z zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, OSNC 2013, nr 5, poz. 68; z 23 września 2016 r., II CZ 73/16; z 24 stycznia 2017 r., V CZ 92/16; z 22 lutego 2017 r., IV CZ 112/16, IV CZ 113/16 i IV CZ 114/16 oraz z 14 czerwca 2017 r., IV CZ 18/17 i IV CZ 25/17 - nie publ.).

Sąd Okręgowy uwzględnił roszczenie główne, w konsekwencji czego nie rozstrzygnął o roszczeniu ewentualnym. Roszczenie ewentualne jest dodatkowym

roszczeniem zgłoszonym na wypadek nieuwzględnienia przez sąd roszczenia głównego. Wprawdzie pomiędzy roszczeniem głównym i ewentualnym musi istnieć związek, ale w razie uwzględnienia przez sąd roszczenia wskazanego na pierwszym miejscu nie rozstrzyga się o roszczeniu ewentualnym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 marca 2022 r., III CZ 123/22, nie publ.).

W świetle przedstawionej przez Sąd drugiej instancji merytorycznej oceny dochodzonego przez powodów roszczenia głównego, która to ocena nie podlega badaniu przez Sąd Najwyższy, istniały podstawy do przyjęcia, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Apelacyjny zakwestionował uwzględnienie przez Sąd Okręgowy powództwa w zakresie roszczenia głównego, w związku z czym zaszła konieczność rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji roszczenia ewentualnego, które - z uwagi na przyjętą koncepcję rozstrzygnięcia – nie była przedmiotem badania tego Sądu.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 108 § 1 w związku, art. 391 § 1, art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c.).

as

l.n